

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN TRIMESTRE

Dies Espanya: una pesseta.
Fera d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-Pamo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bressa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Bressa.

Parla En Revenjoli. Escoltan i oïren

Morrades

N'haurem d'encivellar un ratx a anarquistes, socialistes i republicans p'ets crim horrible qu'uns han comès i ets altres directa o indirectament han fet cometre contra el pobre Canalejas, que's figurava que cap revolucionari d'acció, això es, cap criminal la poria dur d'ell, allà ont ell havia deixada tanta i tanta de llibertat an es revolucionaris per propagar i escampar ses seues idees criminals i cremadores. Així li han pagada sa benevolencia que tenia ab ells! ¡Vaja si les arribarem devers es morros an aqueys politics del dimoni, qui, per tot aquí ont son, fan més mal que s'oruga i que es llástima com sa terra els aguanta.

I

¿Des seu cap o acabussat?

Sa primera nova que's va sebre de s'assassinat d'En Canalejas, feu brollar sa pregunta: ¿Com pot esser que an En Pardiñas es revolucionaris li hagen fet fer això, si En Canalejas les deixava fer massa coses que cap Govern, ¿digne de tal nom, no ha deixat fer may an es revolucionaris?

I succeïa una cosa molt significativa: ets antirevolucionaris de tot d'una ja digueren: «En Pardiñas no es més qu'un instrument des revolucionaris».

Mentres ets homos d'idees liberals en so mal sentit de sa paraula, deyen: —No, no hi pot haver aquí sa ma des revolucionaris, porque En Canalejas les ha deixada tota sa llibertat possible; això es una venjansa personal.

Ara es revolucionaris de per aquí tot d'una ja juraren i perjuraren, com juren i perjuren encara, que En Pardiñas no es estat instrument de negú, que no per conte ni consej ni manament de negú, sino anantse'n exclusivament des seu cap, assassinà En Canalejas; i per lo meteix, que negú absolutament més qu'ell n'es responsable.

Això es lo que els interessa an aqueixa tracialada de criminals i bandejats, desfressats d'homos de bé, que's diuen o fan de revolucionaris (moltíssims de republicans i tots es socialistes conscients i tots ets anarquistes). A's primers moments de sebre-se s'assassinat d'En Canalejas poria ocorre es dupte de si s'assassí era o no un instrument de sa revolució; ara, ab tot lo que s'ha sabut d'En Pardiñas, ja no hi ha lloc a dupte: es evident de tota evidencia que ell no se'n anà des seu cap per matar En Canalejas, que'l matà, no porque En Canalejas n'hi hagués feta cap, sino per cumplir acorts presos per revolucionaris, que a lo que van, es a llevar des mitx tots ets homos públics que consideren com estalons de sa Monarquia i ostacles insuperables que aturen sa república d'entrar.

Per convencerse d'això, basten totes aqueixes claricies que's periòdics han donades de sa feta d'En Pardiñas i demés carro-portal.

II

¿Qui era En Pardiñas?

Nadiu de El Grado (Aragó), d'una trentena d'anys, se va fer pintador a

Saragossa, demostrantse de molt jove d'idees molt avensades, que diuen, en política. An es devuyt anys, per no haver de córrer sa quinta, se tirà dins França. Arriba a Burdeus per cercar feyna; poc després s'esquitxa a París, aont sap qu'es caygut soldat. A-leshores ja era anarquista, i per això es Govern francès ja el va engigar de França, i ell s'espitxa a l'Argentina. D'allà torna a Espanya, i s'està a Saragossa algun temps, fins que li estreny cap a l'Havana, d'ont l'engegà es Govern d'allà dins es janer de 1911 per anarquista porque es Govern d'altres nacions aont ell era estat feren a sebre a Cuba que En Pardiñas era un anarquista perillós; per això meteix ja l'havia engigat es Govern de l'Argentina. Enguany torna a Espanya i fa feyna uns quants mesos a Madrid, fins que futx de bell nou a França, aont el posen a sa presó i després l'amollen devers es setembre derrer, i se'n va a París, aont se feya ab sos anarquistes més exaltats que hi ha an aquella capital, dont vengué a Madrid, arribanthi dia 10 d'aquest més, i dia 12 assassina En Canalejas.—A Burdeus ja feya vida de casat, sense esserho, ab una casada ab un altre.—La Policia espanyola el vellava a Burdeus; però com fegi ell a París, s'Autoritat no volgué pagar es viatge ni s'estada a París des policia que l'havia de vellar i seguirli es passos.

De tot això resulta qu'En Pardiñas era un perdut ab tota s'estenció de sa paraula: perdut de costums i perdut més encara d'idees, un anarquista exaltat, engegat per tal de França, l'Argentina i l'Havana, i vellat una bona temporada de part de la Policia espanyola. ¿Que vos sembla s'estornell?

III

Complot anarquista i republicà per matar ets homos d'Estat de sa Monarquia Espanyola

Si, se tracta d'un complot d'assassins, del qual son responsables casi tots es caporals republicans i casi tot es partit republicà d'Espanya.

¡O republicans de bona fe, es que hi haja encara, que sempre n'hi ha! ¡o tots voltros que voleu que ses coses vagen bé! escoltau això que ¡publicà «La Correspondencia de Espanya» lo endemà d'assassinat d'En Canalejas, que hu prenim traduyt d'un diari de Barcelona. Escoltau!

Informació curiosa

«Anit passada'al arribar a la redacció el nostre director varebre de mans d'un desconegut, que no donà el seu nom, un sobre ab unes quartilles.

«El desconegut va dir: ¡Es un article que vostè llegirà ab calma; si li agrada, el publica, y, si no, el tira al covo. Com estaràn vostès molt ocupats, no'ls molest més.

«El llegiré—va respondre nostre director,—y creyent que no tenia importancia el deixà sobre la seva taula.

«Un de nostres redactors comensà a llegirli y a mida que avançava en la seva lectura aumentava el seu interès. El llegí en alta veu, y després de no petita discusió sobre de si deviem o no publicarlo, decidirem ferho. Si es una rondaya, com a rondaya quedarà; pero si es veritat, camí hi haurà que córrer, y no camí que conduexi a terme satisfactori per la Justicia.

«L'escrit, que publicuem ab tot género de reserves, sense fernes d'ell solidaris, diu aixís:

«Fa més de cinch anys que'ls revolucionaris internacionals senyalaren Espanya y Portugal com paisos destinats a ser destrossa en sa organizació social. En Ferrer, que era el caixer d'una d'aquestes agrupacions, organizà la revolució a Espanya y la preparà ab els dos atentats que fracassaren, el del carrer de Rohan, de París, i el del carrer Major, de Madrid. La intencion de Barcelona fou l'últim y fracassat intent, podent assegurar-se que en ell no tingueren cap intervenció els republicans. Els atentats contra el Rey y els successos de Barcelona foren obra exclusiva d'un grupu internacional d'anarquistes, y les bombes del carrer de Rohan, de París, foren tirades, no per en Morral y Vallina, com molts han cregut, sino per un anarquista molt amich den Ferrer que després del atentat anà als Estats Units, y que després del atentat, de tant en tant va a París.

«Malato fou una víctima den Ferrer a França, com en Nakens ho fou a Espanya.

«Aqueix grupu internacional que lográ fer la revolució a Portugal, ha intentat després ferla a Espanya, y el fracassat aixecament en el «Numancia», com els successos de Cullera, van ser obra seva.

«A París s'han reunit varies vegades els directors del moviment francesos, portuguesos y espanyols, ab algún resident a Londres. Allí han discutit lo que convenia fer, y convençuts de que a Espanya no comptaràn els revolucionaris, com a Barcelona, ab l'Exèrcit, acordaren renunciar a moviments revolucionaris.

«An aqueixes reunions, els Governos extrangers ho saben perfectament, s'acordà, no atentar contra'l Rey d'Espanya, porque res prácticich conseguirién, ja que s'intentaria una regejencia, apoyada per totes les forces d'Anglaterra, que jamay consentiria que fos enderrocada la dinastia espanyola, en perjudici de prínceps de sanch anglesa. Se varià de táctica y acordaren suprimir als homos de més valer de la política espanyola. Varis noms foren pronunciat, y quan se parlà den Canalejas, foren molts els que protestaren y no faltà qui fés observar que En Canalejas havia sigut l'introductor y fomentador, a Espanya, de les idees socialistes [governamentals, mereixent respectes y no la mort.

«Algú hi hagué a la reunió que digué que opinava lo contrari, porque En Canalejas, pel seu talent, per la seva historia y per les seves energies y popularitat, era un fort puntal per el trono y per això mateix convenia suprimirli, ja que Espanya se dissoldria poch a poch privant al Rey dels seus politics més influents. Aquell dia, cap a l'agost de 1911, va ser inclòs el nom den Canalejas en la llista dels sentenciats.

«Quant se discuti l'assumpte dels béns den Ferrer decidiren els del grupu parisench llevar des mitx En Canalejas.

«Ab gran sorpresa seva foren tornats els béns a la testamentaria, y allavors l'anarquista que llançà les bombes del carrer Rohan y que havia vingut dels Estats Units pera estar preparat, tingué una escena molt vio-

lenta ab Na^o Soledat Villafranca, escena que coneixen alguns espanyols residents a París y que va acabar com el rosari de l'Aurora.

«En Juliol de 1912 tornaren fer oferiments an aquest individu y replicà rodonament que ell no atentaria may contra don Joseph Canalejas, que li estava molt agrait, que'ls amichs den Ferrer s'havien portat molt mal y escarnien la seva memoria y que ell estava disposat a donar un gran escàndol y a matar, si era precis, no don Joseph Canalejas, sino qualcú molt acostat an En Ferrer.

«Desde allavors el grupu hispà-francès que somia cada dia fer la revolució a Espanya, per supressió dels politics més eminents, va començar a buscar gent d'acció y topà ab dos espanyols expulsats de Bones Aires ahont havien realisat no poques malifetes y que sempre anaven junts. Un d'ells era en Manuel Pardiñas, home que tenia molts de punts de contacte ab en Morral, amich seu, fastiguejat de la vida i tan desitjós de notoriedad, que deya a qui'l volia escoltar, que ell sempre portava la filiació a la butxaca porque volia morir com els homes, donant la cara y sense misteris.

«El grupu amich de don Joseph Canalejas procurà prevenirlo y en varies ocasions li escrivieren cartes avisantlo del perill que corria. No contents ab això, escrivieren cartes avisantlo del perill que corria. No contents ab això, escrivieren a l'Embaxada d'Espanya, a París, y a un ministre espanyol dient que s'estava preparant un atentat contra el president. Además, varis confidents portugueses comunicaren també plans del atentat y la policia francesa ho sapigué desde agost, data en que recomanà fos vigilat l'assessí y el seu company, del qual no volem publicar el nom, bastant ab dir que la policia espanyola té la fitxa y el retrat de cara y de perfil, juntament ab el del seu colega y mestre l'autor del crim. Per cert que la policia espanyola deuria donar aquest retrat a tots els diaris per que'l publicuessin, porque aquest individu es a Espanya desde últims d'octubre y d'aquesta manera seria facilment conegut y detingut.

«Això feren França y Anglaterra recentment y el resultat fou satisfactori.

«Els amichs del senyor Canalejas, saben que don Joseph no feu cas d'aqueixos anònims creyentlos obra d'algún mal intencionat, y no ignoren que un d'ells li deya que abans del 15 de novembre moriria.

«Coneixent bé l'assessí y sabent que mataria En Canalejas, avisaren desde París la seva sortida varis exanarquistes que están al servey de l'embaxada, però ne'n feren cas a Madrid porque allavors tractaven d'averiguar un altre complot preparat per altres elements sindicalistes, independents del Comitè hispà-franch-lusità y que desde setembre de 1912 preparan altre atentat del qual té cabal y complet coneixement el Govern espanyol y que ha motivat y motiva una llarga y diaria correspondencia.

«L'assessí y el seu amich han sigut molt vigilats en juliol, agost y setembre, pero desde mitjans de setembre fou perduda la pista, ab tot y haver

repartit profusament retrats a la secció d'investigacions de la policia espanyola.

«Tres dies abans de sortir de París, el criminal se despedí dels seus amichs y el mateix dia, crech que fou el 30 d'octubre, li varen escriure a don Joseph Canalejas l'últim anonim recomanantli prudencia y dientli que estava sentenciat a mort, y per si això no fós prou varen remetre un'altra carta al Govern, en la qual li donaven tots els detalls necessaris per evitar el crim car el grupu amich den Canalejas estava interessat en evitar l'atentat y sols hi faltà per evitarlo manar detenir a França l'autor del assassinat, com algú proposà.

«Si la policia espanyola fos hàbil, podria saber exactament que feu durant les últimes dues setmanes a París l'assessí, ab quins espanyols anava tots els dies, ahont prenia totes les tardes café, y sobre tot ab quins parlà y passejà a París durant el mes d'agost y setembre arràn de sos viatges pel nord d'Espanya y el mitgdia de França.

«La persona que'm relata tot lo anterior me diu que aixís com les autoritats y la policia foren els responsables del atentat del carrer Major, aixís son ara responsables de la mort del senyor Canalejas, car l'assassí podien haverlo detingut a la frontera en la estació y en el carrer si a Espanya hi hagués lo que no hi ha: autoritats y policia».

IV

¿Com vos agrada es frit?

«No es ver q'una queda aborronat de lletgir tot això? No es natural que tota Espanya haja lletgit ab esglay, ab sos cabeyes drets, vessant es cor d'indignació contra aqueys estols de criminals i assassins, que's proclamen ets estalons i es salvadors de sa llibertat dins Europa, i que apellen ab completa sanc fredda a s'assassinat per llevar des mitx es seus contraris polítics, per llevar sa Monarquia i posar sa república, assassinant?»

Per això no es gens d'estranyar que un periódic tan infensiu com «El Noticiero Universal» de Barcelona dia 15 d'aqueix més enfiocàs totes aquestes:

«Ab aquestes circumstancies, devant aqueixa estupenda revelació, publicada demunt es periódics, segons la qual están condemnats a mort tots ets homos d'Estat espanyols, es bo de coletgir quins comentaris de llogica indignació no's farán contra ses ordes de trempansa i suavidat que fins fa poc feren ses recomanacions més sensates que's feyen a tots es Governos.

«Ja no es llogic ni fins i tot humá, tolerar aquesta sanguinosa amenssa contra ets homos il·lustres que consagren sa seva vida i totes ses seues energies an es bé de sa seua Patria. Sa societat, qu'aqueys homos defensen, té es dever de defensarlos a ells, fins contra sa voluntat d'ells, si tiant, acorralant, esveint sensa compassió aqueys sectaris malvats i criminals, que an ubertament la guerra a sa societat, a pesar de que aquesta los besquetji ab sa seua tolerancia un millorament gradual en sa seua manera de viure... Desde ara ha d'haver acabada tota contemplació.

«Sa societat ha d'acceptar sa batalla allá ont le hi presenten:... i ha de rebrotar ab totes ses seues forces aqueys crims aborronadors que priven la Patria des seus fiys més il·lustres i de recatxada molts d'altres que també presten grans servicis a la Patria i a sa societat.

«Ets homos que... ocupen es Poder no poren afluirar un moment sa persecució de tals delictes.

«No hi ha lleys que autorisen tals o quals disposicions contra ets anarquistes? Ido se'n han de votar que hu autorisin. Imitem s'exemple d'altres nacions, que no obstant sa seua historia i es seu peculiar temperament, han donades proves d'una saludable virilitat, dictant contra

aquests homos, assot de ses societats i terror de s'humanitat, una orde d'espulsió, que no sols la donen, sino que la fan cumplir al peu de la lletra».

«Que no alluixin ets homos de Govern! Sia aqueixa guerra a mort entre aqueys criminals i ses societats amenasades.

«S'energia més grossa será sempre poca per combatre aqueixes feres, ja que son més feres que no homos.

«Que's fassa una lliga d'homos honrats contra aqueixa altra lliga de criminals, i que resultat un baluart ben fort per capturar aquest esbroncament de criminals, bandetjats i assassins, que no mereixen cap consideració de negú».

Tot això f molt més será necessari que fassen es Governos i totes ses persones decentes, si no volen que l'Espanya s'en vaja a fons.

«Que'l Bon Jesús mos don seny a tots i mos assistesca per sa part més convenient! Amén!

V

Escoltau una mica més

Es qui parla es aquell meteix diari de Madrid, «La Correspondencia de España» de dia 16, que diu lo següent:

Un anonim interessant

«Pel mateix conducte que l'anterior hem rebut un anonim que diu aixís:

«Perdoni vostè, amich Romeo, que li escrigui guardant l'anonim. Podria perdre un destí que dona pa als meus fills si sabien qui soch y per això recorro a l'anonim.

«Pot vostè assegurar, sense por de ser desmentit, que en Canalejas sabia que l'anaven a assassinar, y no en termes obscurs, sino coneixent el nom, el cog-nom, la residencia, la filiació i tots els detalls del complot.

«Fou decretada la mort per majoria de vots en una reunió celebrada a París a principis de tardor de 1911 y ratificada en la primavera de 1912.

«La discussió fou molt apassionada, perque alguns anarquistes catalans (que son els que avisaren En Canalejas) y altres persones, se varen oposar a tal acort, dient que era no sols una infamia, sino molt perjudicial a la causa dels proletaris.

«Va triomfar el criteri dels carbo-naris y dels representants de un grupu que's titula «Sangre latina», votantse la mort den Canalejas y altres dos espanyols, un d'ells militar, per vuit dels assistents, contra tres que votaren en contra, oposantshi violentment.

«Resultat de la primera denuncia fou la busca dels dos anarquistes als qui tocà en sort executar l'assassinat y sa filiació.

«Com no hi havia proves plenes foren posats en llibertat, pero un agent especial va rebre l'ordre de no perdre de vista En Manuel Pardiñas.

«Aquest anarquista fugí al ésser vigilant y el tornen trobar després de ilares escorrolls. Després fugí de nou a París, y l'encarregat de vigilarlo no pogué seguirlo perque demaná diners pera'l viatge y no se n'hi varen enviar, tenint que renunciar a la seva missió policiaca.

«(Nota de la Redacció.—Anit passada recordaràn nostres lectors que publicarem un solt sobre això).

«Seria molt fácil averiguar quins avisaren al senyor Canalejas. Bastará repassar les cartes anònimes y comparar la lletra ab la d'alguns anarquistes reflexius que viuen a París. Pero no es això lo més important. Lo més important es que segons crech l'últim anonim que va rebre'l senyor Canalejas, procedent de París, té indicis que permeten assegurar que s'hi havia dirigit el mateix Manuel Pardiñas, el qual ne tenia més que tres camins a seguir: o ser defingut, o matar En Canalejas o ser mort

pels seus cómplices, com morts foren fa dos anys, un en el Bosc de Bolonia, dos anarquistes del mateix grupu que no executaren les ordres que particularment tenien rebudes dintre de l'any de plaq que se'ls hi va senyalar.

«Dich això perque la última carta era tan concreta que solament una persona en el mon sabia tals detalls y aquesta persona era Manuel Pardiñas. Onze persones sabien la sentència contra en Canalejas, pero sols una sabia que Manuel Pardiñas arribaria a Madrid el primer de novembre y que executaria l'assassinat abans del 15 del dit mes; y aquesta persona era Manuel Pardiñas.

«En Canalejas no feu cas y la policia no sapigué detenir En Manuel Pardiñas. Per lo tant, no li quedava an aquest altre recurs que matar o ser mort.

«Corroboro la meua afirmació el fet de que En Manuel Pardiñas ha procurat cridar l'atenció per tots els medis possibles cap a la seva persona. En el Congrés, en el café y en la Porta del Sol, ja que el senyor Canalejas estigué parat llarga estona devant el mostrador de la llibreria y en Pardiñas se passejà davant la porta del Ministeri, ple tot allo de policia, més de dues hores.

«Dich això a vostè pera que'l senyor jutge pugui tenir la veritable pista y no paguin justs per pecadors. Els pecadors son en aquest cas els qui se'n riuen de les confidencies y suposen que procedien d'un amich d'un conegut policia que desitjava passejar-se per París; no els qui coneixen en lo possible les altes funcions de la policia.

«En Manuel Pardiñas sorti de Madrid y a Madrid ha tornat—per lo menys de París sorti ab ell—un altre company encarregat d'assassinat el general Echagüe, devint advertir que entre'ls anarquistes ignorants de París y Londres circula una fulla en la que's diu que en Canalejas ha fet matar a Espanya un nombre molt gran d'obriers y revolucionaris y que'ls proletaris no tenen vergonya si no'l fan desaparèixer rostintlo a la «brochette» (textual) o fentlo bocins ab la recepta coloratada, que es la mateixa fórmula que «La Bataille Syndicaliste» recomana pera que s'emplei ab el Rey d'Espanya si va a París.

«Els enemics d'Espanya realisen campanyes terribles per medi de fulles clandestines, sobre tot a París, y els desgraciats que les llegeixen creuen que a Espanya son penjats o afusellats a centenars els proletaris y que en les presons hi ha encara milers de presos, alguns de temps d'En Maura.

«Ha arribat a tals extrems aquesta campanya que alguns grupus revolucionaris s'han dirigit a tot arreu dient (textual) que En Canalejas estava d'acort ab En Maura pera donarli el poder dins el janer y que era precis evitarlo de qualsevol manera, puix si En Maura venia al poder ara tindrien que emigrar milers de revolucionaris o serien empresonats els que no tinguessin temps de fugir.

«Cerqui el senyor jutge els papers que'l senyor Canalejas deixà en la presidencia o a casa seva y ab ells a la vista y cotejant lletres sabrá la justicia lo que necessita saber pera que l'assassinat d'En Canalejas no quedi impune.

«P. D.—Li enviaré varies fulles clandestines en quant les rebí y varies números de diaris anarquistes en que's parla de les fórmules y receptes coloratades pera fer bocins del Rey d'Espanya.»

VI

¿Que tal, Pascual?

«Que vos sembla de tot això? Aqueixa canalla d'assassins i bandetjats son ets inimites de sa Monarquia i d'Es-

panya! ¡Republicans de bona fe, qui hu siguen de bona fe, ¿que hi deya a tot això? ¿Que tot es mentida? Ah és es recurs de tots es criminals, d'ets assassins, des bandetjats es dir que tot es mentida lo que els inculpen, per més ver que sia! ¡Tot es mentida! ¡Es fets e-hu diuen si es mentida! ¿Qui l'ha mort an el pobre Canalejas? ¿Cap clerical, cap frare, cap capellà? ¿Cap amic de freres i capellans? ¿Qui l'ha mort més qu'un anarquista? I no l'ha mort per res que li hagués fet En Canalejas, sino perque ets inimites de sa Monarquia espanyola, es republicans anarquistes, com ho son an es fondo casi tots majoria des republicans, ets anarquistes le hi han fet fer, dientli: —«O tu mates En Canalejas o noltros tematam a tu». Si, s'assassí d'En Canalejas no es propiament En Pardiñas. En Pardiñas no es estat més qu'un instrument. S'assassí d'En Canalejas és es Partit Republicà espanyol. ¡Tot vos sia enhorabona, republicans, inimites de sa pena de mort, sempre que no la poguen aplicar voltros! ¡Sou així voltros republicans revolucionaris: sa pena de mort no la voleu per voltros, sino p'ets altres mentres la poguen aplicar voltros! Tan poc ver es que no volgueu sa pena de mort, que l'esgrimiu com arma politica contra es vostros inimites. Sapigauho: ab aqueixes armes no lograren triuñar, sino deshonrarvos més i més devant totes ses persones decentes!

¡Si, republicans! sa sanc d'En Canalejas es cayguda de ple demunt es vostre Partit! Per ferlo net no bastarán totes ses bugades del mon. Ne n'hi ha més qu'una que'l puga netejar: sa penitencia; pero no se'n aprofitará perque es un partit impenitent perque es obra de tots es dimonis de l'infern, tots impenitents; per això son dimonis: per sa seua impenitencia.

VII

Pardiñetgem una mica més

No, En Pardiñas no se'n aná des seu cap per matar En Canalejas, va ésser s'instrument d'un complot tramat contra aquell pobre President de Ministres. Escoltau lo que diu un diari de Barcelona de dia 16 del corrent. Escoltauho, si us plau:

«La Correspondencia de España» fá les següents reflexions y recopilació de datos pera demostrar que l'assassinat d'En Canalejas no ha sigut la obra d'un solitari, sino resultat d'un complot.

«En Manuel Pardiñas era un obrer pintor. Un obrer pintor guanya pera viure malament. En Pardiñas vivia, vestia y viatjava. En vuit mesos va ésser a Madrid, Burdeos, París y Madrid. Fins viatjant en tercera això costa alguns centenars de franchs. Algú els hi donava.

«En Manuel Pardiñas va tenir bona cura de no anar a viure en cap casa de disepes ni fonda, sabent que la policia reb la nota diari dels viatgers arribats. Va anar directament a casa d'un amich. Per lo tant, En Pardiñas va preparar perfectament la seva instalació pera que no's tingués coneixement de la seva arribada.

«En Manuel Pardiñas havia dit a París que si algún dia moria, moriria ab la filiació a la butxaca. En Pardiñas, al vindre a Madrid, va tenir la bona cura de no oblidarse la filiació, matantse ab ella dins una butxaca.

«Desde juny se va dir en els diaris francesos que la policia francesa vigilava en unió de la espanyola, dos anarquistes perillosos, y al final de l'estiu era públich que la pista l'havien perduda.

«En Manuel Pardiñas y el sen company declararen a l'estiu a altres persones de la seva relació, que pensaven realisar un atentat. El senyor Canalejas va rebre cartes, anònimes

o no anònimes, dientli que abans del 15 de novembre atentarien contra la seva vida. Ademés li varen ser comunicades còpies fotogràfiques d'altres cartes trobades per la policia en les que's parlava d'un atentat en projecte. Per consegüent, el complot existia. Se'n tenia coneixement y algú el va denunciar.

En Manuel Pardiñas va viure a Bardeus sense treballar, bastant temps. No li faltava res. Per lo tant, algú li donava diner pera viure y viatjar.

Si en Pardiñas hagués viscut sempre a Madrid podia haver sigut un solitari. Un home pot viure sense una pesseta y sortir al carrer y matar un altre. Pero En Pardiñas viatjava. Algú li facilitava recursos. Segurament que no hi ha cap obrer pintor madrileny que pugui pagar-se un viatge d'aquí a París.

En Pardiñas va anar al Congrés. Un dia va esser a la tribuna d'ordre, que es sobre del banch blau. Un altre dia va esser al saló de conferencies. Seria interessant saber qui li va donar la papereta de tribuna y qui li va facilitar l'accés al Saló de conferencies.

En Manuel Pardiñas va saber a Bardeus que estava vigilat. Al saber-ho, va fugir. Si temia ser detingut, es que sabia que hi havia indicis contra ell.

L'inspector de policia senyor Armifián va estar encarregat de vigilarlo per ordre del Govern espanyol. Per lo tant, el Govern sabia que En Pardiñas intentava algun crim; y si ho sabia es clar que'l complot existia.

En Manuel Pardiñas freqüentava a París el tracte d'alguns revolucionaris internacionals. La policia francesa coneixia el seu nom y per lo tant no ha de ser difícil conèixer els amichs d'En Pardiñas y un cop coneguts el complot quedarà aclarit.

VIII

Altres fantasies d'En Pardiñas

Escoltau això altra que «La Veu de Catalunya» des meteix dia 16 diu: «Els periòdics portuguesos arribats a

Madrid donen conte de que En Pardiñas va esser a Lisboa, aont era conegudíssim entre els conjurats republicans. El coneixien com un fabricant de bombes en les tentatives revolucionaries. Al mes de janer de l'any passat el buscava la Policia i estigué amagat vint dies a casa d'un artista, evadintse de l'acció de justicia, i s'embarca cap a Amèrica».

En Pardiñas se va sebre aficar dins es Congrés de Diputats es darrer dia que hi parlà En Canalejas, al cel sia. —També el veren rondetjar dia 10 devers s'obrador de s'esultor Benlliure aont En Canalejas havia d'acompanyar sa seua senyora, i llavó no la hi pogué acompanyar.

Se veu que es polissé cercava una avinentesa per cometre es crim que ets anarquistes li imposaven.

També sembla, segons diuen es periòdics, que assistí a s'aplec que es revolucionaris (republicans y socialistes) feren dia 10 per demanar sa revisió des Procés-Ferrer.

Es evident que ets oradors de tal aplec (Melquiades Alvarez, Simarro, Miró i Trepas, Soriano i Pauetxo Iglesias) ab ses barbaritats qu'entaferraren no l'aturaren gens an En Pardiñas de cometre es crim, sino que l'empengueren. ¡Quina gloria per aqueys caporals republicans!

IX

Fantasies des «ferrerisme»

Es «ferrerisme» va esser causa ocasional de que En Canalejas després d'En Moret pujás an el Poder, i es «ferrerisme» l'ha assassinat. El «ferrerisme» favori sa pujada d'En Canalejas perque aquest era es caporal des democrates; pero, com es «ferrerisme» no es sa democròcia ni sa republica ni sa llibertat ni es progrés, sino sa destrucció, per aixó ha fet assassinar En Canalejas. Si, es «ferreristes» no son més que tracadades de lladres, incendiaries i assassins, dels quals era capitá aquell fustellat a Monjuich l'any 1909: per aixó el fustellaren, no pe' ses idees que tenia, sino p'es crims qu'havia comesos i fets cometre.

I tot d'una li vengué s'idea de veure si era ver allo que li havia dit En Bernadet que, en pentinar sa seua germana, li sortien des cabeys perles i diamants, perles i diamants.

¡Que fa el Rey? Sa'n entra dins sa cambra i se planta devant la reyna enrevoltada de dames i ab sa pentinadora pentina qui pentina. Bé mirá el Rey si'n queya d'aquells cabeys cap de perla o diamant, pero no'n va guipar cap ni un.

Poreu fer contes si li degué venir de nou tot allo; pero s'ho guardá per ell sensa ferne part a negú; i allo anava coucouant coucouant i poyint i poyint com un banyariquer.

Un altre dia que la reyna jove radins es lligado que se rentava ses mans, se'n hi entra el Rey per veureles hi rentar; més ben dit, per veure si era ver allo que havia dit En Bernadet, que, en rentarse sa seua germaneta ses mans, en sortia blat i xeixa. Bé va mirar el Rey si'n veuria brollar cap de granet de blat o xeixa de ses mans de la reyna, i ¡que havia de veure s'auberco!

Se torná beure es cop com sa figuera, no'n va dir res a negú, pero aquell corcó l'anava poyint i poyint dins lo més endins det cor i el feya estar mal a pler ferm qualque estona.

Un altra dia, un demati, qu'encara no havia vista aixecada ¡la Reyna, diu a una criada:

—¡la Reyna?

—Se renta's peus! diu sa criada.

—Aquesta es sa meu! diu el Rey. Ara me'n hi vax a veure si es ver lo que'm digué En Bernadet que, en rentarse es peus sa seua germana, tot son peixos que surten de ¡s'aygo des ribell.

Dit hi fet, el Rey s'afica dins es lligador, i me troba la Reyna que se rentava es peus.

—¡ara? diu ella.

—Vuy veure si los te saps rentar bé!

Allò li va fer riayes a la Reyna, i esclatá de riure, pero unes riayes ben fresques.

I el Rey mira qui mira si d'aquella aygo ab que la Reyna se rentava es peus brollava cap «calroig», cap «dèntol», cap «serrá», cap «anfossol», cap «palomida», cap «cap-pla», cap «calamari», cap «moll», cap «llagosta». ¡que havia de veure es bereyoll! ¡Ni un per nat senyal que no'n comparegué de peix dins aquell ribell!

Ab això la Reyna encara reya ab unes riayes ben fresques perque el Rey e-hi era anat a veure si se sabia rentar es peus. I aixó va fer que'l Rey se recordás d'allò altre que li havia dit En Bernadet que, en riure sa seua germana, feya sol. I hi pensá el Rey perque aquell dia el cel estava tot enniguladot, un dia d'aquells més xumordos.

—Pero bonó! pensá el Rey. ¡No ha rigut tant la Reyna, i el cel segueix tan tapat i ennigulat com abans de riure ella? ¡aont es es sol que fa?

La Reyna aquí va notar que'l Rey tenia cosa, que'n duya qualcuna entre ceya i ceya, i ja s'esclama:

—Pero bono, ¡i ara que tens? ¡que te passa? ¡Jo hu conec que te'n passa qualcuna! ¡O ja no tens confiansa ab mi? ¡Vol dir ni de sa teua dona te fies?

—Creus que hi ha negú pus que t'estim més que jo?

El Rey aquí no pogué aguantar pus, i hu va amollar tot, dient:

—Es teu germá Bernadet, com me parlá de tu sa primera vegada, me va dir que, en pentinar tu, des cabeys te brollaven perles i diamants; i, en rentarte ses mans, sortia blat i xeixa; i, en rentarte es peus, tota s'aygo tornava peixos; i que, en riure tu, feyes sortir es sol, per ennigulat qu'estigués; i que, en plorar tu, feyes ploure. Aixó me va dir ell per cosa certa, i ara resulta que t'he vista pentinar, rentarte ses mans i es peus i t'he vista riure, i no ha succedida cap cosa d'aquestes.

Ara només falta veure't plorar, per veure si ab aixó també m'ha enganat En Bernadet.

Com Na Marió sent tot aquell sementer, com ella sabia que tot allò que havia dit En Bernadet de Na Catalineta, era ben ver, va pensar que llavó era s'hora de safalcar En Bernadet i de llevarlo des mitx, per que no arribás a destapar sa farsa i sa trempa qu'ella i sa mare havien feta ab Na Catalineta.

—Ara, va dir ella, tendré bo de fer creure que En Bernadet no es més

qu'un embuyós i un mentider i que se va riure del Rey fentli creure totes aquelles coses que no n'hi havia cap de vera. El Rey tendrá una prontitud de ses senes, i el passará a ses mines des sofre o a qualque altra banda més dolenta, i al manco no'l tendrem pus per aquí, fentmos més nosa que companyia.

—Que me'n direu? Ell aquella polissona de la Reyna cop en sec esclata en plors, pero un plors desfet, ab un xinglot lo més alt de punt, que com que no pogués tornar alé, i no s'aturava de dir:

—Mesquina de mil som sa dona més desgraciada que's sol escaufal! ¡Vax perdre mon pare i mare! ¡No tenc altra cosa més qu'un germá, més mentider que ses mentides! ¡es més embuyós del mon! ¡Veyés anar a dir an el Rey que, en pentinar-me jo, sortien des meus cabeys perles i diamants! i, en rentarme ses mans, blat i xeixa! i, en rentarme es peus, peixos! i que, en riure jo, feya sol! i que, en plorar, feya ploure! ¡Qui hu ha vist may, posarme tots aqueys barrets, essenté ben neta? ¡Qui hu ha vist may anarme a posar tots aqueys falsos testimonis? ¡aixó un germá meu! ¡i no'n tenc cap altre de germá ni parent! ¡Mesquina de mil mesquina de mil mesquina de mil!

Aqueix plant xapá's cor del Rey i el va encendre de rabia contra En Bernadet, perque ab tantes plorayes de la Reyna no'n va caure cap ¡gota d'aygo del cel, i el Rey s'esclamá:

—Se veu ben a lo clar qu'En Bernadet se'n va riure de mi com me va dir totes aquelles habilitats que tenia Na Catalineta! Ara qu'ella ha plorat tant ¡veyés si n'ha feta cap de gota del cell!

¡Ja no se'n riará pus! ¡jo le hi asseguré!

—¡que fa el Rey a l'acte? Passa orde de que agafin En Bernadet i el pengin an es cap-curucull de sa torre més alta del Palau.

I a l'acte m'agarroten es pobre Bernadet, i el me pengin an es cap-curucull de sa torre més alta, i ¡bona, si't colgues!

I ses grans polissones de Na Marió i sa mare totes satisfetes perque En Bernadet ja no les faria pus nosa ni pus mal d'uy.

(Seguirá)

JORDI DES RECÓ

Pretxa

d'En Pica Pica.

Deys socialistes

S'«Obrer Balear» de s'altre dissapte fa una crida fent a sebre an els treballadors, que tenen es dever de propagarlo cercant-li suscriptors i gent que'l lletgesqui. ¡Se coneix que n'hi ha de fam! Lo que no diu, empero, es desde quant tenen els obrers tal dever ni qui los ho ha imposat may. ¡Es que s'«Obrer Balear» se sent amb autoritat suficient per venirse'n a sa classe treballadora amb tal imposició? ¡Pereix una mentida que hi hagi tant de toix p'el mon! No, «Obrerexo» d'els embuys, no es ver que n'igü tenga es dever de propagarte. Y no tan sols n'igü nat del mon té aquest dever, sino que no hi ha n'igü que en conciencia te pagni propagar. Més te diré: si hi ha qualcú que tengui devers relacionats amb tu, es per tractarte aixi com tu tractaries sa peste groga si s'arrambava per devés ca-teua. ¡Que te pereix que li faries gaire moixonies an aquesta senyora? Idó ses mateixes te deven haver de fer a tu els obrers y tota persona que tengui es cap a demunt es coll. ¡Ay els obrers tenen es dever de propagarte? ¡Encara no m'havia de morir! Adese't «Obrerexo», adese't.

**

Yo no vuy parlar de ses ideotes que escampa s'«Obrer Balear». Per tapar es cap a tal periòdic me basta veure lo ridiculs que resulten els seus escrits.

S'altre disapte en publicá un d'un tal F. Pérez de Vega. ¡Que m'agradaria reproduir-lo aquí, i els lectors de LA AURORA veurien de quants de punts se calsen els escriptadors de s'«Obrer Balear»! I no es que s'escrit d'aquest Sr. Pérez si-gui es més dolent dels que vax lletgir a

DE TOTES ERBES

La mare baleneta

(segueix)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que, aplegada la Cort des cap de tres dies, aquells senyors grossos varen dir an el Rey:

—Senyor Rey, e-hi hem pensat ab sa comanda que mos va fer, i trobam qu'ha d'esser Vossa Royal Magestat meteix qu'ha de resoldre si s'ha de casar ab aqueixa al·lota que li han menada de So'n Servera. ¡Li agrada sa pesa o no li agrada? Si no li agrada, que no s'hi cas! ¡Li agrada? Idó que s'hi cas, com més prest millor, i deix anar si es sa meteixa que li acusaren o no. Sa questió es que's casi a gust.

—Trop qu'heu pensat bé, diu el Rey.

I ja va esser partit cap a sa cambra de Na Marió i sa dida, i «toc!», «toc!» a sa porta.

—Entraul entraul digueren elles.

El Rey empeny sa porta i entra, i aquelles li saberen fer tan bona rebuda, foren tan el dianxa per ferli sa garangola i per entrarli pe's uy dret, sobre tot Na Marió, tan endiu-menjada com anava i que no era gens tiradora, ¡sino ben galanxona i més xelega qu'una titina, ab uns uys que travessaven. No vos dic res: el Rey en quedá tot etsisat, ferit-l'ha, fins a s'estrem de dir a Na Marió, preniatla per Na Catalineta:

—Sobre tot, Catalineta, ¡saps quina la m'havia pensada?

—Sr. Rey, diu Na Marió, si vol que hu endevin, no se que mos farem, per-

que es una mica mal de fer endevinar es pensament de ses persones.

—Idó que mos casem més prest avuy que demá! diu el Rey.

—Trop qu'ha pensat molt bé, diu sa revel·lera. Per part meua, en voler, Senyor Rey.

—Idó demá, qu'es es ¡dia més propi diu el Rey!

—Idó demá, si es es gust de Vossa Royal Magestat, diu Na Marió.

Que me'n direu? Ell el Rey anava tan tapat i tan fuyt i tan desbaratat ab aquella pitxorina de Na Marió, que feu enrengar la cosa tropell-tropell, i lo endemá se va fer s'esclafit, se casaren, i ¡venguen unes nesses de pinyol vermey i un ball ben vitenc i festes i més festes i sarau i més sarau!

Passaren ses festes, i el Rey tot gojós i xerevel·lo ab Na Marió, ben segur de que era Na Catalineta, i En Bernadet fent com que creure que hu era sa seua germana aquell gran mandragolina, ¡demostrava creurehu per por de sa por; i allá ja no li deixaven fer de criat, sino que el tractaven com un si-senyor, ben menjat i ben begut, com a germá de la Reyna, com a cunyat del Rey pero de part dedins s'angunia el mata-va, perque no hu poria arribar a creure qu'allo fos Na Catalineta, sa seua germaneta.

I heu de creure i pensar i pensar i creure qu'un dia que'l Rey estava mans fentes, sempre sebre aont fermar s'ase, li vé s'idea d'entrar dins sa cambra de la reyna, i una criada li diu an es portal:

—Ara la pentinen!

—Si' va dir el Rey.

s'«Obrer» de s'altre disapte. N'hi ha d'altres que me pareixen encara més dolents, per exemple, es que firma un tal Pep Monserrat de Lluchmajor.

¡Vaja un cos de redacció que hi deu haver devés ca-s'«Obrer Balear»!

S'artícle del Sr. Pérez se titula «A los jóvenes». «Si me escucháis ahora», diu, «sabed que soy sincero, que la verdad a raudales salta de la pluma». ¿No hi valdrán paraigos, Sr. Pérez? I continua diguent: «Para los parias, los explotados, los que ganáis el pan con el sudor de vuestras frentes, los desheredados de la fortuna, para vosotros los que pertenecéis al pueblo y sois legión de esclavos (¡tira moro!), no guarda el mundo otro premio, ni otro beneficio, ni otra recompensa que un mendrugo hoy y miseria mañana». En net, el Sr. Pérez se queixa de que els joves «felices hoy porque son jóvenes», no se fassin socis d'un partit que los alliberi d'«un porvenir cercano que se cierné fatídico sobre sus cabezas». En esser veys, les diu el Sr. Pérez en els joves «el látigo del burgués os espoliará», «el hambre os matará sin compasión», «moriréis abandonados de todos». ¿I que han de fer els joves per evitar els temps calamitosos que pronostica el Sr. Pérez? Aferrauvos fort, lectors de LA AURORA, i escoltau, que parla es metaix senyor Pérez: «Venid, yo os ofrezco un camino que como seguro se os ofrece, ahí encontraréis lenitivo a vuestros dolores y os ayudarán en la desgracia, venid: haceos socialistas». Ja tendrán la Seu plena d'ous els treballadors, si se fan socialistas; romandrán assegurats des gavatx per tota la vida. ¿No es ver, Sr. Pérez?

An aquest punt de s'artícle el Sr. Pérez deixa es to oratori qu'ha pres i sense mes ni pus escriu. «En la faz cadavérica de un [amigo se ha dibujado una sonrisa amarga como la propia expresión de su persona derruida y exagüe». («¿Ay «exagüe»? ¿I qui sou vos, Sr. Pérez, per esforrarar ses paraules? ¡«Exangüe» diuen, homo, ses persones decents!» ¡Vaja un canvi de lo més... raro aquest del senyor Pérez! ¿I aquest amic seu qui deu esser? En tot s'artícle no havia dit que'n tengué cap. No res, ja se'n avendrà ell. Continúa el Sr. Pérez i mos enfloca aquest paragraf, digne d'escriure-se demunt... un paper d'estrassa. Escoltaulo: «Yo trato de confortarle (a s'amic *derruido* i *exagüe*) con palabras alentadoras, palabras tímidas, palabras cobardes que pronuncio mi boca trémula por la rabia y la emoción. Ten valor, le digo. Quizá tu estado no es tan grave, confía, espera». ¡An axó hu dic literatura! Escoltaulo un poc més encara an el Sr. Pérez: «¡Pobre joven», esclama, «que muere en mis brazos!» ¿Tan jove i ja'l matau, senyor Pérez? ¿Que no vos recorda que heu dit que es en arribar a veys, que els joves, «felices hoy porque son jóvenes», han de morir víctimes de sa fam, si no se fan socialistas? ¿Com no hu veys que sa mort d'un jove no serveix per provar sa vostra dita? ¡De Sr. Pérez nostrol!

A tal jove que mor dins els brassos del Sr. Pérez, li diu aquest senyor: «¡Descansa sobre mis brazos, cierra los ojos y en tanto que llega la muerte, que pronto se acerca, sueña». ¿Qu'ha de somiar? ¿L' amor de les tres taronges? «Sueña que Cristo, muerto en la cruz, no ha resucitado...» ¿Que me deys, Sr. Pérez? ¿Cristo encara no ha resucitat? ¡Hala, annarot! «Sueña que no estarás solo en tu última morada; yo también te acompañaré pronto!» ¿Feyes contes morivros prest, Sr. Pérez? ¿De fam? ¿També resa per vos sa vostra profecia? ¿Que no sou socialista al manco? ¿O es socialisme no la lleva a sa fam? No res; si creys que vos heu de morir prest, Deu vos do molts d'anys de ventatje. Pero, abans de que aixempleu es potons, vos vuy fer un encárrec. Si es jove amic vostro que mor (e ja deu esser mort a l'hora d'ara) va sebre en vida que vos escrivieu a s'«Obrer Balear» no vos fassu enterrar dins sa seua tomba amb s'intenció de ferli companyia, porque es segur que, pensant amb ses vestres

escrits, agafará es capell i se'n anirá de quatres per no estar amb escriguedoretos tan ridículs com s'autor des ridícul article «A los jóvenes».

Y ara ¡que se'n torni venir s'«Obrer Balear» amb sa batayonada de que tenim obligació de propagarlo cercantli suscriptores i gent que'l lletgesqui!

J ara escoltau

EN VERA-VEU

«El Rayo» i ets atentats anarquistes

En Canalejas es mort. «El Rayo», paperot rabiosament anarquista, no'n diu una paraula; ell qu'es congriador d'anarquistes, es natural que no'n protesti.

En Canalejas es mort. Sa transgressió, sa perturbació de s'orde, desdret, se produeix p'ets anarquistes am tal intensidat, am formes tan horroses, am caràcters d'epidemia tan vers, que precisament es cástic, es correctiu l'hem d'anar a cercar an es medis escepcionals i més oportuns; i no compremem, per lo poc que coneixem sa legislació espanyola sobre anarquisme, no compremem com En Romanones puga dir am dret seny qu'ell aturarà s'anarquia just am ses lleys ordinaries existents avuy a Espanya.

Totes e casi toteses nacions del mon han preses mides extraordinaries per defensarse contra laquesta peste social. Estats ben democràtics han aplicades mides especials contra s'anarquisme. França no necessita llissions de ningú amb aquest punt, tan severa es sa seua legislació.

Es que, doctrinalment, s'anarquisme—repasau es números de «El Rayo», paperot rabiosament anarquista—s'anarquisme no du una afirmació de vida; es seu pensament no es de reforma, sa seua solució an es problema social no es gens consoladora; al revés, es horripilant i desesperada. S'origen des dolor humá l'esplica am tan crua injusticia i am tan criminal ignorancia histórica, com l'esplica qualsevol escola socialista; empero quant dona passa i vol obrar, sa seua norma d'acció es sa barbarie, sa tornada a sa primitiva animalidat; sa entrada descaradissima a sa destrucció i a sa mort.—No lletgigueu, no penseu; cremau es vostros llibres; vos ha de bastar es sebre que, amb un misto tot sol, poreu pegar foc a sa ciutat burguesa.—Tal es s'idea capitol des credo anarquista: ella esplica s'acció diabólica d'ets anarquistes, de que n'es congriador «El Rayo». Quant aquesta idea pren cos, quant se posa en práctica, llavors venen ses iniquitats de Barcelona, de Paris, de Lyon, de Madrit, tota sa llista d'escenes sevates en que s'anarquisme desplega es seu drama infernal. Res se salva de dins ses mans sanguinoses de s'anarquista: ni s'infant, ni es vey, ni es burgués, ni s'obrer, ni's polític, ni es radical Canalejas. Aqueys delictes se cometen am totes ses senyes d'alevosia i de sa traició, am tots es caràcters d'un cap pervertit, definitivament pervertit.

Idó, contra tals homos i tals obres sa societat espanyola ha d'estar preparada.

I no hi está; realment no hi está. Sa legislació nostra actual castiga rigorosament ets atentats, ses esplosions, ses evidents maquinacions descubertas. Empero ¿basta aixó? ¿I ses societats illeites? ¿I ses reunions clandestines? ¿I ses publicacions que produeixen mentalitats malaltisses, anarquissades? ¿I es paperots anarquistes?—¿O a Espanya no n'hi ha de societats illeites? ¿Quines d'elles ha tencat es Govern com-e tals? I des paperots anarquistes ges que no-més son castigables aquells que, i no-més quant provoca directament (art. 532 cod.

pen.) a sa comissió de transgressions? ¿No veuen es nostros governants un abús intolerable amb aquesta llibertat legal, no manco eondamnabile porque sia legal, que's prenen tals paperots quant enalteixen es seu programa, es seu ideal, quant pretenen justificar sa seua acció, quant judiquen irrespectuosament des Tribunals de Justicia, quant animen a s'estudi de ses cieccies quimiques per fer bombes, quant detallen i alaben ses tentatives revolucionaris de certs paisos, quant prediquen contra tota forma de govern, contra s'Estat, contra sa Propiedad, contra s'orde, etc.? ¿No hu es aixó un abús de llibertat? ¿No hu es aixó sa verdadera, sa més eficaz escola d'anarquistes? ¿Que es lo que fa més anarquistes, si no es aquesta prensa desenfrenada? ¿Per quines raons aquesta prensa es tolerada, es permesa?

Sobre aixó, falta l'legislació estreta a Espanya. Si no's procura matar la cueca, sempre tendrem es veri en mitx de noltros. I prensa tan verinosa com s'anarquista no n'hi ha.

¡I tan en mitx que le hi tendrem. «El Rayo», per exemple, es un paperot congriador d'anarquistes: surt a ca-nostra; es nostros obrers—poquisims, es ver,—el lletgeixen. Pero ¡alerta! Que no mos venga de-nou si un dia o altre hem de plorar qualche cas epidémic.

Com es foc cova... com es paperots anarquistes diuen tot quant volen...

Masoneria i Socialisme

Es paperot socialista de Ciutat publica una resolució presa a sa darrera Junta Masónica Internacional haguada a Ginebra (Suissa): resolució que té per objecte sa guerra satánica a l'Esglesia Católica, sa nostra benivolguda Mare tan combatuda sempre i sempre victoriosa.

Dues preguntes sobre aixó:

1.ª ¿Per qué sa Masoneria fa la guerra an es Catolicisme, qu'ell anomena «clericalisme»? Senzillament, sa Masoneria no es atea, impia rabiosa, satánica? Idó necessariament es mortal inimiga de sa religió i de l'Esglesia, i se sent moguda a ferli sa guerra am so meteix furor am que el dimoni la fa a Cristo Senyor i Redentor de ses nostros ànimes.—Sa Masoneria no defensa una llibertat omnimoda, desenfrenada i botja? Idó irremediament, per sa meteixa raó que en Física dues forces contraries s'esceupen, s'engueguen, aixi sa Masoneria, per un odi instintiu, se gira, com una geneta enfurida, contra s'únic contrari poderós que gosa posarse devant ella, contra s'única Mestra de sa verdadera llibertat que va dur a la terra Jesucrist Senyor Nostro, contra s'única barrera que pot aturar es mals d'aquella llibertat maleida, contra l'Esglesia Católica.

2.ª ¿Per que s'«Obrero Balear» publica aquesta noticia? ¿Per que mos ataca tant an es catòlics? ¿Per que fa tot quant pot per ridicularisar l'Esglesia Católica, ses seues institucions i es seus dogmes?

Senzillament, porque es Socialisme es masónico en tot i per tot. Es Socialisme, lo meteix que sa Masoneria, es destructor de sa propiedad privada; lo meteix que sa Masoneria proclama s'absoluta independència o emancipació de sa humanitat, professa ses meteixes utopies de sa llibertat i de sa igualdat esencial de s'homo, i així fa desaparèixer es fonament d'aquex dret exclusiu, que deym «de propiedad particular». Lo primer que se fa an ets iniciats dins sa Masoneria, es donarlos llissions de socialisme, que se repeteixen en tots es graus masònics. Es «doctor sagrat», Ragón (masó), diu: «Tan sols sa Masoneria, per medi de sa seua palanca d'associació, es capaç de realisar sa grandiosa unitat social concebuda p'En Jaurez, p'En Saint-Simon, per N'Owen, p'En Fou-

rier. Es dia qu'es masons vulguen realisar aquestes idees d'es pensadors filantrops deixarán d'esser sanes utopies». «I es ben ver, diu En Deschamps: tots es fundadors des sistemes socialistes han sortit de sa Masoneria i ses llogies sempre han sostenuda sa propaganda socialista». N'Eugení Sué, novelista socialista, va dir l'any 1845 que «ses llogies masòniques son s'exèrcit cap-devanter des partit socialista».

Amb una paraula. Qui diu socialisme, diu Masoneria, i al revés; no sols per sa perfecta identitat de principis en punt a propiedad, sino també porque es Socialisme se proposa igualment sa disolució total de sa societat d'avuy en dia i sa reconstrucció d'una nova damunt s'incendi neroniá de sa precedent. Ademés, es Socialisme, en sa teoria i en la práctica, es cosa de sa Masoneria; aquesta el recomana, l'estén, el predica, l'organisa, el dirigeix i ha de seguir amb aqueixa norma si no vol renegar des seu fi i de sa seua propia naturalesa diabólica.

¿Que té d'estrany, idó, que s'«Obrero Balear» s'alegri d'una resolució de sa Masoneria, tan injusta, tan criminal? Gent amb gent i el dimoni am so seu parent, i s'es acabat.

Lo que no han d'oblidar, socialistes i masons, es sa promesa formal del Bon Jesús que va dir: que ses portas de l'Infern no prevelexerán contra l'Esglesia Católica.

Qui calla e-hi consent

Mos referim an es paperots socialista (*Obrero Balear*) i anarquista (*El Rayo*) qui allá on tothom condamna i odia, més o manco ubertament s'atentat infame que ha llevat sa vida an En Canalejas, no'n diuen una parauleta qu'es una parauleta ni en bé ni en mal, ni per donar tan sols sa noticia.

Es molt significativa aquesta conducta. Es massa sospitos aquest *silenci eloqüent*. Per noltros vol dir que hi consenten en sa mort horrenda que se'n ha duyt En Canalejas; vol dir que aproven s'atentat anarquista.—Per part de s'«Obrero Balear», ja se sap que eren socialistes alguns des qui donaren vives a sa *Anarquía* i an En Pau Iglesias, predicador de s'atentat personal, a sa manifestació que's va fer a Palma diumenge passat; i per part de *El Rayo* se comprén que fassa es desentés tota vegada qu'En Pardiñas era un d'ets anarquistes més furiosos, tota vegada que *El Rayo*, desde que surt, mos dona sa doctrina més crua, més horrorosa, més desvergonyida, més immoral, més criminal, com es sa doctrina anarquista.

Més val així. Val més que aqueys dos paperots, indignes de que ups humans los lletgesquen, se sien retratats ells meteixos amb aquesta conducta intencionadissima. Mos estovien segurament sa feyna de re-futarlos es doys qu'haurien amollats, si haguessen mudada sa seua ploma pecadora dins es tinter del dimoni, per parlar de s'assassinat que ha posada fi a sa vida d'En Canalejas, al celsia ell i tots los morts. Amén.

Secció local

Es nostro bon amic lo Rt. P. Benet Riera, O. P., ha acabat es temps des seu Superioratge de la Residencia de Pares Dominics d'aquesta vila, i es entrat en lloc seu lo Rt. P. Vicens Cifre, O. P., nadiu de Pollensa. ¡Que Deu nostro Senyor concedesca an es nou Superior totes aquelles gracies que més li convenguen per bé de la Religió i salvació de ses ànimes. Amén!

Aqueys dies han entregada an es Pares Dominics sa clau de sa casa qu'han comprada aferrada a s'esglesia des Convent mont han d'obrir una escola es dilluns «des Reys». E-hi han de fer una sala de nou metres d'ample per desset de llarc i cinc d'alt. ¿Ay idó?